

Кінь Шнерко

Олександр Мінович

Колгоспні коні паслися під лісом на стерні скошеного жита, що поросла травною і конюшиною.

Стояла вже холодна осінь, тому не було ні мух, ні гедзів, і ніякої іншої мошкари, що так немилосердно дошкуляє коням влітку.

Молодий жеребчик Шнерко, мовби наївшись дурману, ганяв поміж коней і приставав то до кобил, то до таких же як він лошаків.

Шнерко за літо набув вигляду красеня-коня. Ще весною він був підлітком, а тепер став майже дорослим жеребцем.

Лискуча шерсть, шовкова грива, білі цятки трохи вище копит та м'язи, що грали при кожному русі, притягували до нього погляди всіх, хто мав справу з колгоспними кіньми.

– Красень! Хоч на виставку відправляй! – говорили про Шнерка люди.

– Такого тільки в кіно знімати, аби на ньому кіннотники йшли в атаку, або щоб на параді якийсь генерал їхав із шаблею! Не кінь, а казка!

Під вечір двоє конюхів зібрали коней до купи й погнали на колгоспну бригаду, в конюшню. На ніч пастися не залишали, бо пройшла чутка, що в лісі з'явилися вовки.

В конюшні кожен робочий кінь мав своє окреме місце, на прив'язі, а молодняк товпився разом у дальньому кутку, в загороді, що закривалася довгими жердинами.

На цей раз Шнерка в цю загороду не пустили. Його відокремили від інших коней, прив'язали ланцюгом до міцного дерев'яного стовпа, в місці, спеціально виділеному для жеребців.

– Ну от, Шнерко, відгулявся ти! – сказав йому старий конюх Гунип, – Завтра вирішиться твоя доля. Чи далше гуляти, чи у віз та до плуга. Чекай, брат!

Шнерко від тих слів, ніби зрозумівши їх, чи то відчуваючи щось, насторожився, і довго прями вухами, шукаючи небезпеку. Потім почав бити копитами об стіну і в стовп, спробував позбутися незвичного і незнамого до сьогодні ланцюга.

– Ну-ну, стій тишком! Не бався! Бач, як розгулявся на волі, – крикнув конюх. – Звикай, це тобі не в табуні ганятися!

На другий день доля Шнерка і ще трьох, таких же як він жеребчиків, була вирішена.

Колгоспний ветеринар оглянув їх і вирішив, що пора їх вихолостити, позбавити права бути жеребцями.

Людям потрібні були слухняні робочі коні. А з кобилами міг ще справитися старий жеребець.

Зранку на конюшню зійшлося з десяток чоловіків, взяли довгі мотузки, вивели жеребчиків на вулицю. Прив'язали до возів, що стояли в ряд поряд із входом до конюшні.

Обманом підійшли до Шнерка, погладили по спині, почесали за вухами. Потім обв'язали його всього довгими мотузками і дружно гекнувши, повалили на землю.

Кінь спробував вирватися, але за голову і кожен ногу держали його на мотузках по двоє чоловіків. Навіть поворухнутися не вдалося.

Очі Шнерка наповнилися кров'ю та страхом. Напевно він відчув, що зараз скоїться щось дуже недобре.

До розп'ятого красеня-коня підійшов ветеринар, став діставати з білої металевої коробочки свої інструменти.

Дістав йод, помазав Шнеркові між ногами, потім гострим ножем розрізав йому шкіру, напустивши крові, що тоненькою цівкою стікала на землю. Пововтузився трохи й відкинув у бік шматок конячого закривавленого тіла.

- Все, Шнерко, - сказав хтось із чоловіків, - закінчилася воля!

Ошелешеного коня підвели на ноги й відвели в конюшню. Там прив'язали високо до балки, так, щоб голова була піднята вгору, і щоб кінь не зміг лягти. Свіжа рана не повинна була торкатися гною й землі, щоб швидше загоїлася.

Не лягаючи, Шнерко простояв три дні.

Конюхи жаліли його, говорили щось заспокійливе. Приносили сіна, води, але кінь на те навіть не дивився. Мабуть переживав найбільшу в своєму кінському житті трагедію.

Конюх Гунип бачив, як з великого кінського ока текли сльози.

На четвертий день Шнерка оглянув ветеринар, і визнав придатним до роботи.

Коня запрягли у віз. Накинули шлею, яка натирала боки. На голову наділи шкіряну уброть-намордник, проділи в неї вуха, тісно застебнули на шиї. До уброті, в якій кінь був ніби в продірявленій масці, прикріпили довгі ліци-віжки, щоб керувати конем. В рот вставили залізні вудила, на шию накинули міцний брезентовий нашийник, який залізним цепом кріпився до дерев'яного довгого дишла, що розділяв коней, запряжених парою у віз.

Погонич сильно вперішив Шнерка батогом, і віз покотився возити сіно, дрова, пісок, глину, гній, картоплю, буряки та ще величезну кількість всілякої всячини, яку треба було переміщати в колгоспному господарстві.

Зранку до смерканку коня держали в шлеї, використовували на важких роботах, які людям були не під силу.

Шнерко тягав плуга, борону, величезні граблі-волокуші на скиртуванні соломи, сунув із лісу довгі колоди, запрягався в косарки, грабарки. І весь час на нього кричали, поганяли, нещадно били батогом.

Коли його випрягали з воза чи саней, то прив'язували до ясел, в які кидали корм. На пасовищі йому завжди спутували передні ноги, щоб він не міг швидко пересуватися, щоб його було легше пасти і контролювати конюхам.

Пута були міцними, такими, що не розірвати. Вони до крові натирали ноги, і тепер у Шнерка на передніх ногах завжди були рани, на які літом сідали й пили кров надокучливі мухи.

Спочатку Шнерко пробував всіляко виявляти свій спротив до упряжі й воза, але груба людська сила швидко зламала його волю, змусила підкоритись.

Кінь довго ще не давався сісти на нього верхи.

Та одного разу в конюшню до нього зайшов сміливий молодий чоловік. Він славився тим, що вмів об'їжджати норовистих коней. Чоловік загнуждав Шнерка, накинув на нього сідло, вивів за вуздечку на свіжозорану рілля, де ноги коня втопали майже до колін.

Чоловік хвацько вискочив коневі на спину і почав приборкувати його. Глибока рілля не давала Шнеркові хвицатися задом, скинути вершника. Кінь боровся, як міг. Довго не хотів слухатися, стікав милом, залізні вудила до крові та піни рвали йому губи, тіло пекло від шквалу ударів батогом.

Врешті-решт він знесилився і здався. Покірно пішов під сідлом, став слухати накази погонича.

З тих пір на ньому їздили верхи старі та малі за першої ліпшої нагоди. Шнерко до всього звик і вже ніколи більше не пробував боротися.

Кінь швидко змарнів, став сухоребрим, в очах у нього затаївся смуток.

Конюх Гунип був одинаком і калікою, кульгав на праву ногу. Все своє життя він провів на конюшні, без вихідних, відпусток і свят, бувало й ночував там де коні. Гунип любив коней, неустанно піклувався ними. Шнерка він виділяв посеред них. Часом конюх насипав у зачовганий алюмінієвий котелок зо дві пригоршні зерна і йшов пригощати коня. Поки Шнерко розтирав зубами тверді зернини й пирхав од задоволення губами, Гунип гладив його по спині, боках, шиї, розчісував гриву. Наївшись, кінь вдячно тикався мордою у груди конюху. Якусь хвилюку вони стояли притулившись одне до одного. Гунип розм'якав від цього й випускав коня на волю, без уброті та пут. Шнерко виривався з конюшні, біг у поле. Тут він розкошував у запашних травах, брикав-фицався, шалів від свободи, безмежного простору, піднімав високо голову, голосно ржав кудись у далечінь, вертався на якийсь час у безтурботну свою молодість.